

FOTO TOMI LOMBAR

Ulica bi se zgodila tudi brez spleta

Val upora po državi Z novodobno tehnologijo do hitre in množične mobilizacije ljudstva – Tudi policisti brskajo po spletu

Protesti, ki smo jim bili priča po slovenskih mestih ta teden, so bili neprijavljeni, kar je v nasprotju z zakonom o javnih zbiranjih in zato prekršek. Policija tudi zato išče odgovorne oziroma tiste, ki so zlasti na socialnih omrežjih pozivali k protestom, kar pa je ob anonimnosti, ki jo (v omejenem obsegu) sodobna tehnologija omogoča, nekoliko težja naloga. Tako sta facebook in twitter orodje za hitro obveščanje in pozivanje ljudi, hkrati pa tudi vir informacij za organe pregona.

JANA ZUPANČIČ

»Na svetovnem spletu je bilo sredi tedna objavljenih na stotine amaterskih posnetkov mariborskih protestov, podobnih tistim, ki so v zadnjih letih spremljali dogajanja v severni Afriki, Iraku, Španiji, Grčiji, Veliki Britaniji in drugod po svetu, kjer so neštete snemalne naprave spremljale ulične nemire. Takšna decentralizacija informacij lahko ima pozitivne posledice, saj so bili mariborski protesti zelo natančno posneti in bodo številnim gledalcem po vsej Sloveniji prikazali drugačen pogled na dogajanje, kot ga kažejo mediji in ga zagovarjajo uradni viri. Vendar tuje izkušnje kažejo dvojje. Če preobilje informacij preseže kritično količino, začne dosegati nasproten učinek: večjo neobveščenost in možnost manipulacij, pri čemer imajo pomembno vlogo tudi tradicionalni mediji. Poleg tega udeleženci opozarjajo na številne policiste v civilu, ki so s kamerami in mobilniki snemali protestnike, rutinsko je postalo tudi spremljanje spletnih družabnih omrežij. Za morebitno zmagoslavje demokratičnih potencialov interneta je zato še prezgodaj,« je dogajanje na spletu komentiral poznavalec Lenart J. Kučič, novinar Sobotne priloge Dela.

Policisti ne razkrivajo podrobnosti

Ko smo na policiji povprašali, koliko si pri zbiranju informacij pomagajo z novodobnimi tehnologijami, je njihova vodja sektorja za odnose z javnostmi Vesna Drole, odgovorila, da nam podrobnosti zaradi metodike in taktike dela ne morejo pojasnjevati, da pa policija vsekakor »spremlja dogajanje v zvezi z javnimi zbiranji in upošteva različne varnostne dogodke, prilagaja in stopnjuje zakonite ukrepe, določa število policistov in njihovo opremljenost«. Na vprašanje, kako ugotavljajo odgovornost organizatorja, če ta pravzaprav ni znan – shoda ni prijavil, prav tako iz facebookovega

profila/-ov mogoče razbrati osebnih podatkov –, pa je pojasnila, da »policisti ugotavljajo odgovornost organizatorja predvsem na podlagi dejanj, ki kažejo na to, da organizira, vabi in izvaja določen program javnega zbiranja. Posamezniki

Domen Savič

lahko to počnejo različno, izražati pa se mora njihova neposredna udeležnost v navedenih dejanjih. Te elemente policisti dokazujejo z informacijami, ki jih pridobijo z zbiranjem obvestil od državljanov, v medijih, na socialnih omrežjih, na podlagi lastnih posnetkov kršitev javnega reda in miru na javnih zbiranjih in podobno.«

Neprijava je prekršek

Anonimna objava informacije o načrtovanem shodu na socialnih omrežjih organizatorja ne odvezuje zakonske obveze, da v skladu s predpisanim postopkom napove dogo-

Pri nas bi se facebook zgodil, četudi ne bi bilo arabske pomladi.

DOMEN SAVIČ

dek in predvsem poskrbi za varnost na shodu, na katerega vabi širše skupine ljudi. »Če si organizator ni pridobil dovoljenja upravne enote oz. dogodka ni prijavil na policijsko postajo, to pomeni prekršek. Za red na takšnem shodu potem skrbi policija, udeleženci pa so dolžni upoštevati njena navodila,« je poudarila Droletova. »Če se na shodu pojavijo ravnanja, zaradi katerih ga je treba razpustiti (kazniva dejanja oziroma pozivanje k njim, povzročanje nasilja, motenje javnega reda oziroma oviranja javnega prometa, organiziranje v bližini objektov, ki se varujejo po posebnih predpisih ...), ga policija tudi razpusti. In udeleženci so dolžni prostor shoda zapustiti, pri čemer jih je prepovedano pozivati, naj ukaza o razpustitvi ne upoštevajo,« je dejala tiskovna predstavnica policije.

Protesti, čeprav ne bi bilo facebooka

»Pri vseh protestih se je treba vprašati predvsem, kaj je vzrok zanje. Ko ga definiraš, je hitro jasno, da se v Sloveniji ne dogaja 'arabska pomlad' (upor proti skorumpirani oblasti in recesiji, ki se je končal zelo nasilno in vzponom skrajne politike, op. p.), da Slovenija ni Islandija (tam je ljudstvo na ulici doseglo odstop vlade in vodstva centralne banke, op. p.), saj so razlogi za demonstriranje pri nas tako različni, da jih je nemogoče primerjati,« je dejal komunikolog Domen Savič. »Prepričan sem, da slovenski protestniki niso natančno spremljali, kaj se je dogajalo na arabskem polotoku, in se ravnali po tem. Menim, da bi se facebook pri nas zgodil, četudi ne bi bilo arabske pomladi – za pozive k protestom se je pač uporabila tehnologija, ki nam je na voljo oz. za katero se ve, da jo lokalno prebivalstvo uporablja. To je lahko FB, twitter, kar koli, skratka, pri tej stvari je treba preseči razmišljanje, da se protesti ne bi zgodili, če ne bi bilo na voljo različnih spletnih omrežij. Orodje, skratka, nima nobene zveze z nezadovoljstvom ljudi zaradi Kanglerja, korupcije, zlorab položaja ... Drži pa, da je z njim možno v krajšem času mobilizirati več ljudi kakor po klasičnih kanalih, a še to ni povsem gotovo. V preteklosti se je namreč že zgodilo, da se je na spletu okoli določene teme ogromno dogajalo, a se to potem ni poznalo v končnem razpletu. Družinski zakonik je lep primer tega: če bi sklepali po odzivih – vsečkah – na spletu, bi moral biti 99-odstotno podprt, a je na koncu padel. Tudi nedavni primer protestov v Kranju je tak: na FB je bilo veliko manj aktivnosti, kot je bilo potem na ulici. To je redko, a se dogaja, predvsem zato, ker so šli glavni pozivi ljudem očitno po nekih drugih kanalih oz. se je to s FB širilo še po drugih kanalih.

Ključno pri tem je razmišljati, da je FB generacija oz. mladina prišla do konca zgodbe, do točke, ko meni, da nima česa izgubiti. (Sam)ozirnjena iz okolja sodeluje v drugih strukturah, in ko enkrat pride to 'točke nič', potrebuje le eno okvirno zgodbo, ki te ljudi poveže in motivira, da poskušajo nekaj narediti. In potem se zgodi vse: demonstracije, granične kocke, volilna apatija ..., ki je po drugi strani pravzaprav lahko tudi pasivni protest. Iskra sprememb se torej lahko zaneti na internetu, do nedavnega neaktivni lahko postanejo aktivni, kako zavezujoči pa so spletni pozivi k odstopu ljudi na javnih funkcijah ali k spremembam, pa je drugo vprašanje. Kakor koli že, po mojem mnenju politika gotovo dela največjo napako, ker ignorira oz. relativizira to, kar se dogaja,« je sklenil Savič.

na in motivacija

Oba sicer zagotavljata, da bodo izpolnili zakonske naloge. Vendar manjši Sindikat policistov Slovenije v isti sapi sporoča, da »policisti podpiramo ljudi in demonstracije za pravno in socialno državo ter proti koruptivnim in sprevrženim politikom«, večji Sindikat policistov Slovenije pa dodaja, da »se nahajamo pred nevhvaležno nalogo izvedbe službene dolžnosti v skladu z zakonom, po drugi strani pa smo prav sami žrtve sistema in krčenja socialnih pravic«.

Zaradi kombinacije teh dejavnikov in dejstva, da so posebne policijske enote, namenjene nadzoru demonstracij, zbrane z različnih postaj in zato potrebujejo kar nekaj časa, da se zberejo, Čaleta meni, da bi imeli varuhi reda lahko velike težave, če bi množične in nasilne demonstracije, kakršne so bile mariborske in ljubljanske, izbruhnile na več kot dveh koncih države hkrati. Kadar gre do varnostne razmere tako daleč, da jih policija ne more več obvladovati, vladi ostanejo samo še bolj radikalni ukrepi.

Takšne ukrepe izrednih razmer smo lahko videli ob neredih v predmestjih Francije in Velike Britanije. V teh primerih z omejitvijo gibanja v določenih časovnih obdobjih in na določenih krajih aktualna oblast prepreči zbiranje nasilnih skupin.

Kaj lahko počne vojska?

Vojska v nobeni demokratični državi ne posreduje za umirjanje varnostnih razmer na področju notranje varnosti. Seveda imamo kar nekaj primerov, ko so bile varnostne razmere tako neobvladljive, da je oblast za vzpostavitev varnostnih razmer uporabila tudi pripadnike vojske. Kot primer lahko navedemo Los Angeles leta 1992. Takrat so na sodišču oprostili policiste, ki so grobo pretepli temnopoltega motorista, kar je sprožilo nesluteni val nasilja; razmere so umirili šele pripadniki nacionalne garde in marinci, ko so po nekaj dneh nemirov, množičnega ropanja in strelskih obračunov med civilisti priskočili na pomoč policijskim enotam.

Po Čaletovem mnenju vojska v Sloveniji nima pristojnosti pri zagotavljanju notranje varnosti, vendar bi lahko hipotetično ponudila pomoč policiji s prevzemom nekaterih nalog policije, na primer z zaščito ključnih objektov, in tako razbremenila določeno število policistov. Bolj verjetno se mu zdi, da bi policiji lahko pomagala z zaščitno opremo. Vendar Čaleta meni, da so razmere v Sloveniji še daleč od takšnih, da bi začeli razpravljati o uporabi vojske pri umirjanju položaja.

potrdili 41 novih okužb. Najranljivejša skupina so moški, ki imajo spolne odnose z moškimi. Ključ pri zaježitvi problema širjenja je intenziviranje promocije varne spolnosti v tej populaciji in promocija testiranja. Po mnenju strokovnjakov bi bilo treba omogočiti predvsem testiranje na mestih, kjer se zbira ta skupina ljudi. S hitrim odkrivanjem namreč lahko dobro zdravijo okužbo, poleg tega lahko preprečijo njeno širjenje. Včeraj so po Sloveniji potekale različne aktivnosti, v Ljubljani, na primer, so študenti medicine odgovarjali na vprašanja mimoidoščih o spolno prenosljivih okužbah. **STA**

NA KRATKO

V znamenju rdečih pentljic

LJUBLJANA – Svetovni dan boja proti aidsu, ki smo ga praznovali včeraj, letos poteka pod geslom Proti generaciji brez aidsa. Število okužb s HIV se po svetu zmanjšuje, v Sloveniji pa je vse več okuženih. Varna spolnost, zdravljenje okuženih in redno testiranje so ključ pri zaježitvi te epidemije. Lani se je z virusom HIV na novo okužilo 2,5 milijona ljudi po svetu. To je v primerjavi s preteklimi leti manj, medtem ko so v Sloveniji lani odkrili 55 novih okužb, kar je največ doslej. Tudi letos so že

JUTRI PREBERITE

Davčne oaze med pravico in dobičkom

DELO OZADJA

»Odmrznjene«
cene vode
bodo 2013
marsikje višje

DELO POSEL&DENAR

Miro Cerar:
Razmerje
med sportniki
in politiki
– zanimiva
ninaščina

DELO ŠPORT